

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp i określenie zarysu celów programu.....	2
II.	Charakterystyka i diagnoza sektorów życia społecznego gminy Grunwald mających wpływ na system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.....	5
III.	Dane dotyczące gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.....	18
IV.	Cele operacyjne programu.....	19
V.	Monitorowanie i ewaluacja programu.....	22
VI.	Podsumowanie.....	23

I. Wstęp i określenie zarysu celów programu

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 13 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Przedmiotowy program obejmuje ramy merytoryczne i organizacyjne dla stworzenia systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Grunwald na lata 2011-2016, spójnie do okresu obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2009-2016.

Gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną jest budowany i jego kierunki i obszary działania są w swej zasadniczej części zbieżne i oparte na gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych gm. Grunwald, który to dokument już funkcjonuje od 2009 roku, czyli od dwóch lat. W roku bieżącym przeprowadzona zostanie ewaluacja powyższego dokumentu, która niewątpliwie wskaże obszary działania, w których sytuacja uległa poprawie i te obszary, które wymagają dalszej pracy.

Tworzenie równoległe systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych zubożyłoby ten pierwszy dokument o brak wniosków płynących i wynikających ze stworzonej wdrożonej wcześniej Strategii.

W celach szczegółowych określonych w gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Grunwald określonych w dziale V powyższego dokumentu, znalazły się cele strategiczne dotyczące m.in. opieki nad dzieckiem i rodziną:

- / Cel strategiczny Nr 2 „Poczucie akceptacji i szacunku dla rodzin wielodzietnych, w tym wzrostu ich zaradności życiowej”,
- / Cel strategiczny Nr 3 „Osoby niepełnosprawne mają poczucie przynależności do społeczeństwa i poczucie wartości dzięki aktywnemu działaniu w życiu społecznym oraz równouprawnieniu. Posiadanie perspektyw na samorealizację”,
- / Cel strategiczny Nr 5 „ Współpraca dzieci i młodzieży w grupach rówieśniczych oraz środowisku budująca wzajemne zaufanie i odwagę oraz wzrost otwartości na dalsze działanie”.

Z trzech wymienionych powyżej celów strategicznych, cel strategiczny Nr 5 jest najważniejszy dla gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, dlatego należy przytoczyć za Strategią cele operacyjne mające na celu osiągnięcie powyższego celu.

Strategia w tym sektorze określiła 5 celów operacyjnych :

- 1) Rozwój umiejętności i kompetencji rodziców w zakresie sprawowania opieki i wychowania dzieci ,
- 2) Alternatywne formy spędzania czasu wolnego,
- 3) Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 4) Dzieci podejmują działania na rzecz siebie i innych z pomocą dorosłych bazując na wartościach ogólnoludzkich, w tym chrześcijańskich,
- 5) Stworzenie sieci poradnictwa wspomagającego właściwy rozwój dzieci.

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w życiu dziecka, dlatego tak ważne jest zachowanie poprawnych relacji między jej członkami. Podstawą stanowiącą cokolwiek do rozwiązywania problemów społecznych jest należyte wsparcie rodziny, winno ono być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny a nie doraźny jako działanie mające na celu rozwiązanie już patologicznej sytuacji w rodzinie.

Przemiany systemowe w Polsce, mające swoje korzenie na przełomie lat 80 i 90 XX wieku, oprócz pozytywnych następstw, spowodowały również wiele negatywnych zjawisk społecznych oddziałujących m.in. na dysfunkcje rodziny. Wśród tych zjawisk na czoło wysunął się problem bezrobocia na globalną skalę w kraju, co pociągnęło za sobą spadek dochodów ludności, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucia osamotnienia.

Powyższe czynniki i zjawiska determinowały w dużej części zepchnięcie osób i rodzin do systemu pomocy społecznej, od którego relatywnie duży odsetek z tych rodzin stał się niestety uzależniony. Członkowie tych rodzin na długie lata zostali „wyrzuceni” poza rynek pracy i życia społecznego, rodziny te wkroczyły do niechlubnego dla Polski szeregu rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym.

Problemem wiodącym prym wśród negatywnych zjawisk towarzyszących transformacji ustrojowej w Polsce stało się bezrobocie. Problem ze znalezieniem zatrudnienia zaczęły mieć osoby nie tylko bez wykształcenia, ale również te posiadające wykształcenie wyższe, co spowodowało kolejne negatywne zjawisko dla rodziny w Polsce – problem migracji i emigracji zarobkowej poza granicami RP.

Problem bezrobocia a w szczególności długotrwałego bezrobocia powodował tzw. efekt negatywnego „domina”, uruchamiając cały szereg dalszych problemów: poczucia

krzywdy, frustracji i izolacji społecznej, pogarszanie stanu zdrowia zarówno fizycznego jak i psychicznego, narastającą agresję w życiu rodzinnym i społecznym, alkoholizm, narkomanie, wzrost przestępczości wśród nieletnich itp.

Zjawiska te stanowiły i nadal mogą stanowić bez właściwego wsparcia rodziny do jej rozpadu a tym samym wzrostu rodzin niepełnych, sierot społecznych lub modnego ostatnio problemu tzw. „eurosierot”, których to rodzice lub jedno z rodziców przebywa w celach zarobkowych przez długi czas w krajach europejskich.

Najczęściej pierwszą instytucją, która ma do czynienia z rodzinami z wyżej wymienionymi problemami są Ośrodki Pomocy Społecznej, które niestety ze względu na niewystarczające zasoby kadrowe w stosunku do liczby rodzin dotkniętych jakiegoś rodzaju dysfunkcją oraz wszechobecną biurokracją nie są w stanie skutecznie pomóc tym rodzinom, bez aktywnego współdziałania ze strony innych instytucji z terenu gminy, powiatu, województwa, kraju.

Priorytetem wspierania rodziny winno być zapewnienie jej odpowiednich warunków do rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. W tym miejscu należy wspomnieć o marginalizowaniu i zaniku rodzin wielopokoleniowych, gdzie kształtowały się pozytywne relacje międzypokoleniowe, przekazywane były wartości oraz młody człowiek uczył się szacunku i patriotyzmu od swoich dziadków. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2009-2016 w jednym z celów strategicznych : Cel strategiczny Nr 6 określiła potrzeby osób starszych poprzez „ Potencjał drzemiący w osobach starszych działa na rzecz społeczności w ramach grup formalnych i nieformalnych, osoby starsze realizują swoje marzenia i potrzeby”. W latach 2009 – 2010 na terenie gminy były realizowane działania w ramach środków pozyskanych w Poakcesyjnym Programie Wspierania Obszarów Wiejskich, m.in. dzięki tym środkom i prowadzonym działaniom, na terenie gminy zawiązał się klub seniora, odbyło się już kilkanaście imprez kulturalno - integracyjnych. W efekcie uwidacznia się aktywne funkcjonowanie w życiu społecznym gminy osób starszych oraz wzmocnienie pozycji tych osób we własnych rodzinach.

Rodzina jednak nie może być wyręczana przez instytucje, lecz w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz pobudza aktywność własną i pozwala na uczenie się nowych umiejętności radzenia sobie szczególnie w sytuacjach kryzysowych.

II. Charakterystyka i diagnoza sektorów życia społecznego gminy Grunwald, mających istotny wpływ na system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Gmina Grunwald zajmuje powierzchnię około 180 km², położona jest w środkowej części województwa warmińsko - mazurskiego, w powiecie ostródzkim. Gmina jest typowym dla tego regionu obszarem o charakterze rolniczo - turystycznym. Na terenie gminy położonych jest 36 miejscowości (20 sołectw). Gmina nasza sąsiaduje bezpośrednio z gminami : Dąbrówno, Kozłowo, Ostróda i Olsztynek.

Pod względem fizjograficznym teren gminy Grunwald zajmuje wschodni skłon Garbu Lubawskiego. W krajobrazie dominuje falista wysoczyzna morenowa zbudowana na większości obszaru gminy głównie z gliny zwałowej, a w części wschodniej i południowo-wschodniej gminy z dużym udziałem piasków i żwirów lodowcowych. Od Rychnowa poprzez Frygnowo do Mielna przebiega pasmo sandru o charakterze falistym do równinnego. Budują go pisaki, miejscami piaski ze żwirem. Wschodnia granica gminy również znajduje się na skraju rozległego sandru. Na wschód od Gierzwałdu i na zachód od Łodwigowa w krajobrazie góruje pagórkowata morena czołowa o zmiennej budowie geologicznej z przewagą piasków i żwirów. Obszary wysoczyznowe przecięte są dolinami rzecznyymi. W morfologii najbardziej zaznacza się dolina rzeki Drwęcy i Grabiczki (północna część gminy). Przedłużeniem doliny Drwęcy w kierunku południowym jest rynna sublokacyjna, w której znajdują się jeziora Omin Wielki i Mały, jezioro Tymawskie oraz jezioro Mielno. Najwyższe partie terenu znajdują się w południowej części gminy i na wschód od Gierzwałdu, z wysokościami rzędu 220-230 m n.p.m. W części środkowej przeważają rzędne 180 – 200 m n.p.m., a w części północnej 155 -180 m n.p.m. W części północno - wschodniej, w dolinie Drwęcy wysokości są rzędu 103-105 m .

Obszar leży w syneklizie perabałtyckiej platformy wschodnioeuropejskiej, w pobliżu niecki brzeżnej paleozoicznej platformy zachodnioeuropejskiej. Łączna miąższość skał osadowych, osadzonych w trzech erach geologicznych: paleozoicznej, mezozoicznej i kenozoicznej może wynosić około 2 – 2,5 km. Poniżej zalega prekambryjskie podłoże krystaliczne. Od powierzchni występują osady czwartorzędowe (głównie epoki lodowcowej), wśród których dominują gliny zwałowe, przewarstwione piaszczystymi osadami wodnolodowcowymi.

Lasy na terenie gminy stanowią około 20% jej powierzchni całkowitej, około 71% stanowią użytki rolne, 2 % to jeziora. Gmina Grunwald położona jest na obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”. Część obszaru gminy Grunwald została zakwalifikowana w sieci ECONET jako obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym.

Zachodnia część gminy wchodzi w skład otuliny i samego Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich.

Warunki klimatyczne regionu Warmii i Mazur uwarunkowane są ścieraniem się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego. Teren gminy Grunwald jest klasycznym tego przykładem. Klimat cechuje duża zmienność zjawisk pogodowych. Nasłonecznienie jest tutaj mniejsze niż w innych rejonach kraju. Liczba dni pochmurnych wynosi od 140 do 160. Charakterystyczny jest krótszy okres wegetacji, duża wilgotność powietrza oraz występowanie silnych wiatrów. Średnia temperatura powietrza z lat 1951-1990 wynosiła około 6,5 C. Długość okresu bezmroźnego wynosi około 125 dni, podczas gdy na innych terenach Polski dochodzi do 190 dni. Roczna suma opadów waha się od 590 do 690 mm. Obszar zdominowany jest przez wiatry zachodnie i północno-zachodnie. Gmina Grunwald z uwagi na malownicze tereny staje się również atrakcyjna turystycznie w ramach Związku Stowarzyszeń „Kraina Drwęcy i Pasłęki”. Na terenie gminy oznakowano w sposób profesjonalny szlaki turystyki pieszej i rowerowej, turystyka jest to jedna z alternatyw dla samej gminy i przede wszystkim jej mieszkańców.

Diagnoza demograficzna gminy Grunwald bazuje na danych statystycznych z różnych instytucji m.in. GUS, bazy regionalne GUS, UG Grunwald, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald, oświata, służba zdrowia.

Tabela Nr 1 Dane dotyczące miejsca zameldowania ludności gminy Grunwald w poszczególnych latach ze względu na faktyczne miejsce zamieszkania na jej terenie na dzień 31 grudnia danego roku (dane źródłowe uzyskane z GUS)

Rok	Ogółem	mężczyźni	kobiety
2003	5651	2878	2773
2004	5698	2892	2806
2005	5665	2859	2806
2006	5694	2869	2825
2007	5689	2852	2837
2008	5769	2899	2870
2009	5729	2877	2852

Liczba ludności zamieszkującej faktycznie na terenie gminy Grunwald jest stosunkowo stabilna i waha się od 5.651 (rok 2003) do 5.769 (rok 2008) - różnica na przełomie 7 lat wynosi 118 osób. Struktura płci kobieta – mężczyzna dzieli się praktycznie po połowie z delikatną przewagą zamieszkałych na terenie gminy mężczyzn.

Tabela Nr 2 Dane dotyczące przyrostu naturalnego oraz liczby urodzeń i zgonów na terenie gminy Grunwald w latach 2003-2009 (materiały pozyskane z danych statystycznych GUS)

Rok	Przyrost naturalny			Liczba urodzeń			Liczba zgonów		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
2003	31	13	18	77	41	36	46	28	18
2004	37	17	20	79	40	39	42	23	19
2005	30	8	22	78	36	42	48	28	20
2006	22	7	15	70	32	38	48	25	23
2007	28	6	22	79	38	41	51	32	19
2008	38	12	26	92	45	47	54	33	26
2009	4	-4	8	68	36	32	64	40	24

Z powyższej tabeli wynika, iż na terenie naszej gminy na przełomie ostatnich 7 lat od 2003 – 2009 roku zarysował się dodatni przyrost naturalny oscylujący pomiędzy 4 a 38 osób. Niepokojąco nisko przyrost naturalny spadł w analizowanym 2009 roku, gdzie wyniósł zaledwie ogółem 4 osoby, a w przypadku mężczyzn był już ujemny (- 4).

Liczba urodzeń była dosyć stabilna dla gminy i zbliżała się do 80 urodzeń w latach: 2003, 2004, 2005, 2007, znacznie niższa była w latach 2006 – 70 urodzeń , 2009 – 68 urodzeń, bardzo pozytywna tendencja w tym zakresie była w roku 2008 i wyniosła 92 urodzenia. Różnica na przełomie 7 lat wynosiła 24 urodzenia.

Płeć urodzeń rozkłada się dosyć stabilnie, mniej więcej po połowie, jednak niepokojącym sygnałem jest zdecydowanie większa umieralność wśród mężczyzn i co za tym idzie, zdecydowanie mniejszy przyrost naturalny, który w roku 2009 był już ujemny.

Tabela Nr 3 Ludność wg grup wiekowych w latach 2003-2009 (dane źródłowe GUS)

Rok	Ogółem	Grupa wiekowa (przedział od -do)														
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70 lat i więcej
2003	5651	360	416	513	540	494	382	378	374	407	440	355	206	179	205	402
2004	5698	366	421	485	510	556	378	391	366	389	454	359	231	179	203	410
2005	5665	354	393	474	481	571	408	363	374	363	456	372	278	172	181	425
2006	5694	344	378	461	498	582	446	349	360	376	430	389	297	177	176	431
2007	5689	364	366	448	476	587	443	341	362	369	414	413	315	178	162	451
2008	5700	380	363	414	492	545	478	343	368	365	395	423	336	192	154	452
2009	5634	360	354	396	460	531	513	335	368	359	373	432	345	215	148	445

Z powyższej tabeli widać przede wszystkim, iż największy wzrost liczebności osób w danej grupie wiekowej na przestrzeni ostatnich siedmiu lat rysuje się wyraźnie w przedziałach wiekowych 50-59 lat.

Stanowi to pewnego rodzaju negatywny czynnik dla demografii gminy, gdyż jest to grupa osób, która na przestrzeni kilku najbliższych lat przejdzie do grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Jednak dla zachowania pewnej równowagi w gminie dotyczącej ludności w

wieku aktywności zawodowej, w grupach wiekowych 20-29 lat widać, iż stan liczebny tej grupy znacznie wzrósł - w latach: 2003-2009, co stanowi nie jako przeciwwagę do grupy 50-59 lat, która zasili nieuchronnie szereg osób w wieku poprodukcyjnym. A więc w naszej ocenie nie grozi gminie Grunwald problem drastycznego zestarzenia się jej społeczeństwa i spadku ilości osób w wieku aktywności zawodowej.

Tabela Nr 4 Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2003-2009 (dane źródłowe GUS)

Rodzaj wskaźnika (liczony w %)	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	68,3	65,8	63,0	62,0	61,5	60,4	58,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	43,7	44,6	46,1	46,6	48,3	49,2	51,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	20,8	20,3	19,9	19,7	20,0	19,9	19,9

Tabela Nr 5 – migracje na pobyt stały w gminie wg typu i kierunku (dane źródłowe GUS)

Rodzaj wskaźnika	Ilość osób						
	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
zameldowania ogółem	75	82	54	54	67	55	47
zameldowania z miast	38	43	27	20	29	27	21
zameldowania ze wsi	37	39	27	34	38	24 4 zagranicy	25 1 zagranicy
wymeldowania ogółem	105	100	90	87	128	94	91
wymeldowania do miast	58	56	54	58	65	55	54
wymeldowania na wieś	44	43	33	28	62	38	37
wymeldowania za granicę	3	1	3	1	1	1	0

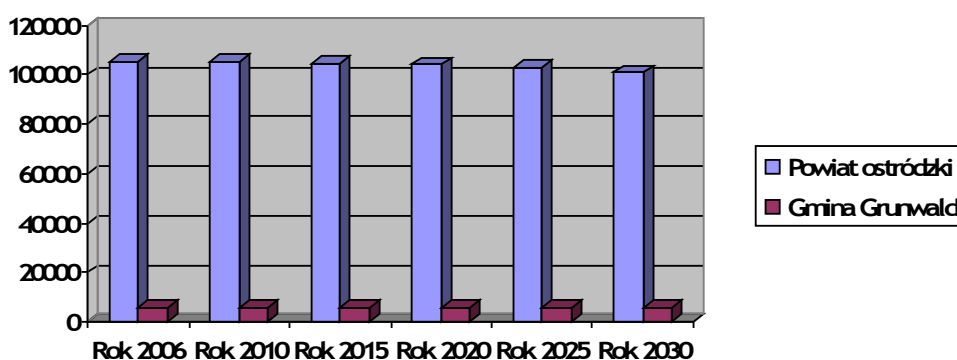
Z tabeli Nr 5 wynika, iż saldo migracji dla gminy Grunwald przedstawia się ujemnie, zdecydowanie większa liczba ludności na przestrzeni lat 2003 – 2009 wymeldowała się z terenu gminy Grunwald w stosunku do osób, które w analizowanym okresie zameldowały się na terenie tej gminy, co może świadczyć, iż gmina zbyt mało ma do zaoferowania swoim mieszkańcom, w szczególności może wynikać to z ograniczonego rynku pracy i relatywnie wysokiej stopy bezrobocia na terenie gminy.

Tendencje demograficzne obserwowane już od kilku lat w kraju, mają swoje odzwierciedlenie również w skali poszczególnych województw, powiatów i gmin.

Punktem odniesienia dla gminy Grunwald będzie powiat Ostródzki, w którego skład wchodzi gmina Grunwald, poniższa tabela przedstawi prognozę liczby ludności dla gminy i powiatu na lata 2006 – 2030.

Tabela Nr 6 Prognoza liczby ludności dla gminy Grunwald na podstawie prognozy GUS dla powiatu ostródzkiego

Jednostka terytorialna	Rok 2006	Rok 2010	Rok 2015	Rok 2020	Rok 2025	Rok 2030
Powiat ostródzki	105154	105132	104698	104087	102801	100779
Gmina Grunwald	5992	5991	5966	5931	5858	5743

Zmiany w strukturze ludności dla większości województw w perspektywie prognostycznej są zbliżone do tendencji krajowych.

W prognozowanym dziesięcioleciu przewidywany jest znaczny spadek liczby ludności, spowodowany w głównej mierze zmniejszaniem się liczby urodzeń. Będzie to efektem malejącej liczby kobiet w wieku rozrodczym. W 2030 roku ludność Polski będzie liczyła 38.025 tys. osób, czyli o 1,7 % mniej w stosunku do roku 1998.

Trwający od kilkunastu lat spadek liczby urodzeń spowoduje w prognozowanym okresie czasu istotne zmiany w strukturze wiekowej ludności. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie się zmniejszać do roku 2012, kiedy to będzie prawie o 2,5 mln mniejsza niż w roku 1998. W ciągu kolejnych 8 lat nastąpi niewielki przyrost sięgający około 314 tys. osób, po czym ponownie liczba dzieci i młodzieży zacznie spadać. W całym prognozowanym okresie spadek ten wyniesie ponad 30 %.

W ciągu pierwszych 10 lat prognozowanego okresu nastąpi przyrost ludności w wieku produkcyjnym, natomiast od roku 2010 zapoczątkowany będzie okres zmniejszania się liczby ludności aktywnej zawodowo. W roku 2030 liczba ta będzie mniejsza o 1,2 mln w porównaniu z rokiem 1998.

Zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym spowodowane będzie starzeniem się ludności w tej grupie, która tym samym zwiększy populację osób w wieku poprodukcyjnym.

Należy stwierdzić, że na skutek malejącej liczby urodzeń, przy jednoczesnym wydłużaniu się średniego okresu trwania życia ludzkiego, proces starzenia się społeczeństwa polskiego będzie pogłębiał się we wszystkich województwach.

W regionie Warmii i Mazur tendencje demograficzne nie odbiegają zbyt od tendencji ogólnokrajowych. Do roku 2015 liczba ludności województwa będzie się nieznacznie zwiększała (o około 2%), natomiast w ostatnim 15-leciu zmniejszy się i w roku 2030 stanowić będzie 99 % stanu wyjściowego z roku 1998. W tym okresie ludność miast będzie systematycznie rosła (średnio o 11,3 %), w przeciwieństwie do ludności wsi, która przez cały prognozowany okres będzie maleć i osiągnie poziom 80,5 % w stosunku do roku 1998.

Struktura ludności według płci w województwie ulegnie niewielkim zmianom. Współczynnik feminizacji, który kształtował się na poziomie 103,5 zwiększy się do 104,3 przy czym w miastach wynosić on będzie 109,6 a na terenach wiejskich 93,9.

Podobnie jak w kraju, również w województwie warmińsko - mazurskim nastąpią istotne zmiany w strukturze wiekowej ludności. Dzieci i młodzież w wieku do 17 lat będą stanowić 18,4 % populacji województwa (w roku 1998 grupa ta stanowiła 28,2 %), natomiast populacja osób w wieku produkcyjnym 58,3 % (w roku 1998 wynosiła 59,7 %), zaś osób w wieku poprodukcyjnym – 23,3 % (w 1998 odpowiednio 12,1 %).

Ruch naturalny i migracyjny ludności województwa również ulegnie znacznym zmianom.

Liczba urodzeń w początkowym okresie czasu będzie stopniowo wzrastała, aż do roku 2013, po czym zacznie spadać i w roku 2030 osiągnie poziom 75,5 %, w porównaniu z rokiem 1999. Na taki stan rzeczy złoży się przede wszystkim spadek urodzeń na wsi.

Przyrost naturalny spadnie w regionie z 3,7 (1999 r.), kiedy to był najwyższy w kraju, do – 4,4 w roku 2030, przy czym w miastach – 3,5, zaś na wsi – 0,9.

Saldo migracji wewnętrznych nie ulegnie większym zmianom i dotyczy to zarówno migracji w miastach jak i na wsi. Ta sama sytuacja wystąpi również w przypadku migracji zagranicznych. *(Na podstawie wojewódzkiej strategii pomocy społecznej).*

Tabela nr 7 szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne na terenie gminy

Rok	Liczba szkół podstawowych podporządkowanych samorządowi gminnemu	Liczba szkół podstawowych podporządkowanych innym organizacją i stowarzyszeniom	Liczba gimnazjów na terenie gminy
2003	4	1	1
2004	4	1	1
2005	4	1	1
2006	4	1	1
2007	4	1	1
2008	4	1	1
2009	4	1	1

Tabela Nr 8 Ilość dzieci w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie gminy z uwzględnieniem wychowania przedszkolnego lata 2003-2010 (dane bazujące na sprawozdaniach oświaty)

Nazwa szkoły	Rok szkolny 2003/2004	Rok szkolny 2004/2005	Rok szkolny 2005/2006	Rok szkolny 2006/2007	Rok szkolny 2007/2008	Rok szkolny 2008/2009	Rok szkolny 2009/2010
	Ogółem uczniów	Ogółem uczniów	Ogółem uczniów	Ogółem uczniów	Ogółem uczniów	Ogółem uczniów	Ogółem uczniów
SP Frygnowo	129	127	117	115	110	110	113
SP Gierzwald	216	207	211	192	186	179	170
SP Mielno	150	142	134	130	124	125	118
SP Szczepankowo	132	126	126	130	132	129	125
NSP Dylewo	59	54	46	41	43	27	27
Gimnazjum Stębark	284	261	260	234	231	233	226

We wszystkich szkołach uwidacznia się tendencja spadkowa w liczbie uczniów, nie są to jednak jakieś drastyczne spadki mogące bezpośrednio zagrażać dla przyszłości danej placówki. Poza utworzonymi „zerówkami” na terenie gminy brak jest przedszkoli prowadzonych przez samorząd lub przez organizacje pozarządowe. Alternatywą dla tego typu placówek przedszkolnych w roku 2008 i 2009 było skorzystanie ze środków PPWOW i utworzenie pierwszego pilotażowego mini przedszkola (ta alternatywna forma cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, co wskazuje, iż istnieje zapotrzebowanie na przedszkola dla dzieci na terenie gminy).

Tabela Nr 9 Dane dotyczące dożywiania dzieci i młodzieży z terenu gminy Grunwald lata 2007-2010

Rok	Ilość dożywianych dzieci i młodzieży w szkołach	Środki desygnowane w stosunku rocznym na koszty dożywiania	Przeciętny koszt jednego posiłku w zł.	Środki na doposażenie stołówek szkolnych na terenie gminy w ramach dotacji celowej
2007	672	330.886	3,37	30.000
2008	614	304.561	3,47	40.000
2009	576	278.461	3,49	00.00
2010	548	263.152	3,32	17.340

Jednym z priorytetów prawidłowej polityki społecznej i opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Grunwald jest kwestia dożywiania dzieci w szkołach. Pomimo, iż gmina Grunwald jest stosunkowo małą gminą wiejską z ludnością około 6 tys. mieszkańców, kwestia dożywiania dzieci w szkołach znajdujących się na terenie gminy w porównaniu do innych gmin wiejskich rozwiązana jest pozytywnie. We wszystkich szkołach podstawowych podległych samorządowi, gimnazjum oraz Niepublicznej Szkole Podstawowej w Dylewie dzieci mają zapewniony raz dziennie gorący posiłek, co jest niezwykle istotne, gdyż są to dzieci dowożone w przeważającej większości do szkół z innych miejscowości.

Dane z powyższej tabeli mogą być mylące, gdyż czytając je bezpośrednio wynika z nich, iż liczba dzieci objętych dożywianiem sukcesywnie zmniejsza się, co nie jest prawdą. Zmniejszenie liczby dzieci objętych dożywianiem jest adekwatne do zmniejszenia liczby dzieci uczących się w szkołach, która to liczba ma niewątpliwie tendencję malejącą.

Przeciętny koszt jednego posiłku wyniósł w latach 2007-2010 około 3,41 zł., corocznie koszty jednego posiłku konsultowane są pomiędzy GOPS a poszczególnymi szkołami, co pozwala na zabezpieczenie posiłku poprawnego pod względem jakości odżywczej dla dziecka. Ponadto zostają także pozyskiwane środki zewnętrzne m.in. w ramach dotacji celowej do programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na doposażenie stołówek szkolnych, co pozwala rozszerzenie dożywiania a także stworzenie lepszych warunków w samych stołówkach oraz dla dzieci i młodzieży z nich korzystających.

Problem dożywiania dzieci nie znalazł się w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gm. Grunwald, gdyż zespół roboczy pracujący nad powyższym dokumentem uznał, iż dożywianie dzieci na terenie gminy jest prowadzone w sposób poprawny, dzięki samorządowi oraz środkom zewnętrznym.

Konsultacje bieżące na temat potrzeb w tym zakresie się prowadzone pomiędzy pracownikami socjalnymi, kierownikiem GOPS a dyrektorami i pedagogami ze szkół, co

pozwała objęcie w trybie pilnym dzieci i młodzieży potrzebującej tej formy pomocy. Dyrektorzy szkół korzystając z zapisów prawa mogą również mając na względzie szczególnie trudną sytuację dziecka, zgłosić go do dożywiania, pomimo, iż dochód na członka w takiej rodzinie przekracza kryterium uprawniające do tej formy pomocy.

Dożywianie dzieci i młodzieży prowadzone jest również w szkołach poza terenem tej gminy, w szczególności w szkołach ponadgimnazjalnych, gdzie również współpraca na linii szkoła GOPS układa się pozytywnie z korzyścią dla osób wymagających takiego dożywiania.

Tabela Nr 10 Profilaktyczne badania lekarskie dzieci i młodzieży lata 2004-2009

Wiek dziecka	Rok 2004		Rok 2005		Rok 2006		Rok 2007		Rok 2008		Rok 2009	
	Liczba dzieci podlegających badaniu	Liczba dzieci zbadanych	Liczba dzieci podlegających badaniu	Liczba dzieci zbadanych	Liczba dzieci podlegających badaniu	Liczba dzieci zbadanych	Liczba dzieci podlegających badaniu	Liczba dzieci zbadanych	Liczba dzieci podlegających badaniu	Liczba dzieci zbadanych	Liczba dzieci podlegających badaniu	Liczba dzieci zbadanych
2 lata	56	54	62	48	75	43	69	49	68	48	61	59
4 lata	74	64	58	48	54	35	61	35	68	25	65	60
6 lat	70	70	67	67	72	71	56	56	50	48	58	33
10 lat	71	69	94	94	92	85	63	53	64	64	61	61
13 lat	113	109	110	110	79	78	109	109	83	51	90	41
16 lat	94	86	97	70	96	58	106	49	75	30	106	35
18-19 lat	129	37	64	53	139	58	192	53	123	43	127	39

Powyższe dane wskazują, iż odsetek dzieci zbadanych w stosunku do wymagających zbadaniu w celach profilaktycznych jest niestety dosyć niski i winien być to wskaźnik alarmujący dla prawidłowej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą na terenie gminy.

Reasumując powyższe dane należy jednoznacznie stwierdzić, iż należy wzmocnić edukację rodziców dotyczącą konieczności profilaktyki zdrowotnej wśród ich dzieci, gdyż najprawdopodobniej brakiem tego typu profilaktyki są później schorzenia typu jak zniekształcenia kręgosłupa i wady postawy, które wykryte we wczesnej fazie rozwoju dziecka mogą być częściowo lub całkowicie wyeliminowane co jest już niemożliwe u człowieka dorosłego lub inne schorzenia.

Tabela Nr 11 Ilość osób - rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2004-2007 ze względu na grupy dyspanseryjne (dane statystyczne uzyskane z GOPS ze sprawozdań rocznych składanych Radzie Gminy Grunwald)

Typy rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (w jednej rodzinie może być więcej niż jeden powód - grupa dyspanseryjna, która powoduje, iż rodzina korzysta ze świadczeń z GOPS)	Rok 2004 Ogólna ilość rodzin-508 Ilość osób w tych rodzinach- 2.120		Rok 2005 Ogólna ilość rodzin-553 Ilość osób w tych rodzinach- 2.197		Rok 2006 Ogólna ilość rodzin-574 Ilość osób w tych rodzinach- 2.241		Rok 2007 Ogólna ilość rodzin-541 Ilość osób w tych rodzinach- 2.120	
	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin
Rodziny wielodzietne	132	25,98 %	88	15,91 %	84	14,63 %	83	15,34%
Rodziny niepełne	65	12,80 %	65	11,75 %	71	12,37 %	63	11,65%
Rodziny z problemem niepełnosprawności członka rodziny	79	15,55%	152	27,49 %	155	27,00 %	153	28,28%
Rodziny, w których występuje przewlekła choroba członka rodziny	93	18,31 %	128	23,15 %	139	24,22 %	143	26,43%
Osoby samotne	68	13,39%	68	12,30 %	70	12,20 %	80	14,88%
Rodziny z problemem bezrobocia	371	73,03 %	396	71,61 %	413	71,95 %	371	68,58%
Rodziny, w których członek rodziny jest osobą uzależnioną od alkoholu	15	2,95 %	25	4,52%	26	4,53%	30	5,55%
Osoby mające problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	4	0,79 %	6	1,08%	6	1,05%	7	1,29%
Rodziny ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa (dziecko do 3 roku życia)	73	14,37 %	78	14,10 %	92	16,03 %	102	18,85%
Rodziny emerytów i rencistów	82	16,14%	88	15,91 %	95	16,55 %	105	19,41%
Osoby dotknięte bezdomnością	5	0,98%	7	1,27%	7	1,22%	6	1,11%

Tabela Nr 11/a/ Ilość osób - rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2008-2009 ze względu na grupy dyspanseryjne (dane statystyczne uzyskane z GOPS ze sprawozdań rocznych składanych Radzie Gminy Grunwald)

Typy rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (w jednej rodzinie może być więcej niż jeden powód - grupa dyspanseryjna, która powoduje, iż rodzina korzysta ze świadczeń z GOPS)	Rok 2008 Ogólna ilość rodzin- 502 Ilość osób w tych rodzinach- 1952		Rok 2009 Ogólna ilość rodzin- 526 Ilość osób w tych rodzinach- 1952	
	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin
Rodziny wielodzietne	82	16,33%	75	14,26%
Rodziny niepełne	56	11,16 %	60	11,41%
Rodziny z problemem niepełnosprawności członka rodziny	149	29,68%	144	27,38%
Rodziny, w których występuje przewlekła choroba członka rodziny	125	24,90 %	123	23,38%
Osoby samotne	75	14,94 %	84	15,97%
Rodziny z problemem bezrobocia	318	63,35 %	333	63,31%
Rodziny, w których członek rodziny jest osobą uzależnioną od alkoholu	25	4,98%	25	4,75%
Osoby mające problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	7	1,39%	8	1,52%
Rodziny ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa (dziecko do 3 roku życia)	105	20,92%	109	20,72%
Rodziny emerytów i rencistów	103	20,52%	105	19,96%
Osoby dotknięte bezdomnością	6	1,20 %	5	0,95 %
Zdarzenia losowe			2	0,38%
Przemoc w rodzinie			4	0,76 %

Analizując te dane nasuwa się kilka podstawowych konkluzji:

-/ Po pierwsze niepokojąco wzrósł w odstępie 6 lat udział rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm członka rodziny (wzrost dwukrotny – w roku 2004 – procent udziału tych rodzin w ogólnej liczbie rodzin wynosił 2,95%, zaś w roku 2007 wynosił już 5,55%, w roku 2009 nieznacznie zmalał do udziału procentowego w ogólnej liczbie rodzin 4,75 %.

Uwidacznia się w tym momencie, iż mamy do czynienia w gminie ze znacznym wzrostem problemu związanego z nadużywaniem alkoholu, który ma także bezpośrednie przełożenie na problem ekonomiczny rodziny osoby uzależnionej, która staje się bezpośrednim beneficjentem Ośrodka Pomocy Społecznej oraz determinuje problem kolejny jakim jest problem przemocy w rodzinie.

-/ Kolejnym poważnym problemem, który jednoznacznie wynika z analizy tabel nr 11 i nr 11a jest problem bezrobocia w rodzinach korzystających z pomocy społecznej i kształtuje się on w przedziale 73,03 % w roku 2004 do 63,31% w roku 2009, delikatnie rysuje się pozytywna tendencja, gdyż realny spadek wyniósł około 10%.

Niestety jest to nadal kluczowy problem i ponad 60% rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, korzysta z nich ze względu na ten problem.

-/ Znacząco wzrósł także udział procentowy rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność lub przewlekłą chorobę członka rodziny. W przypadku osób niepełnosprawnych wzrost ten jest także wynikiem, iż w najbliższej okolicy brak jest miejsc pracy przystosowanych dla osób niepełnosprawnych a wcześniej istniejące zostały zlikwidowane np. dotyczy to zakładu noszącego obecnie nazwę TYMBARK S.A. mającego swoją siedzibę w Olsztyнку, który zatrudniał w latach ubiegłych dużą grupę osób niepełnosprawnych z terenu tut. gminy.

-/ Stosunkowo duży odsetek w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej stanowią nadal rodziny wielodzietne, należałoby również skierować odpowiednie działania w stronę tych rodzin zmierzające do ich częściowego lub pełnego usamodzielnienia.

-/ Ostatnim bardzo istotnym wskaźnikiem dla całości analizy powyższych dwóch tabel jest brak znaczącego spadku na przestrzeni analizowanych 6 lat liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, liczba ta nadal kształtuje się w przedziale pomiędzy 502 rodziny w roku 2009 a 574 w roku 2006, pomimo spadku o 72 rodzin, nadal jest to zbyt duża liczba rodzin nie funkcjonujących samodzielnie, liczba osób w tych rodzinach wynosi około 2 tys., co stanowi 1/3 całej populacji ludności gminy Grunwald.

Tabela Nr 12 Liczba rodzin uprawnionych do świadczeń rodzinnych, z wyszczególnieniem liczby dzieci uprawnionych w danej rodzinie (dane ze sprawozdań rocznych rzeczowo - finansowych sporządzanych przez GOPS)

Rok	Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne na :					Ogólna liczba dzieci
	jedno dziecko	dwoje dzieci	troje dzieci	czworo i więcej dzieci		
2006	228	209	124	69	630	
2007	181	202	106	72	561	
2008	162	172	85	70	489	
2009	169	168	83	67	487	

Jest to niewielki wycinek czasowy, ale można już z tego tylko okresu wyciągnąć ciekawe wnioski. Duży odsetek rodzin stanowią rodziny z jednym i dwojgiem dzieci. W przypadku rodzin z jednym dzieckiem w roku 2006 stanowiły one około 36% ogółu rodzin po upływie 4 lat w roku 2009 wskaźnik ten delikatnie zmalał do 34,70%.

Rodziny z dwojgiem dzieci w roku 2006 stanowiły około 33% ogółu rodzin, w roku 2009 około 34,50%. Stabilna jest liczba rodzin wielodzietnych powyżej czworga dzieci korzystających ze świadczeń rodzinnych (około 70 rodzin). Znacznie zmalała liczba rodzin od roku 2006 do 2009 rodzin z trojgiem uprawnionych dzieci, różnica ta wynosi 41 rodzin.

Spadek liczby rodzin z jednym dzieckiem jest najprawdopodobniej wynikiem przede wszystkim braku zmiany kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych przy jednoczesnym wzroście wynagrodzeń za pracę i dochodów własnych rodzin.

III. Dane dotyczące Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną.

Miejsce realizacji programu:

Gmina Grunwald

Czas realizacji programu:

Lata 2011 – 2016

Adresaci programu:

- rodziny biologiczne, w szczególności wielodzietne,
- rodziny znajdujące się w sytuacji kryzysowej i dysfunkcyjne,
- rodziny zastępcze,
- dzieci i młodzież,

Koordynator programu:

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie.

Źródła finansowania programu:

- środki samorządu Gminy,
- środki partnerów uczestniczących w programie,
- dotacje celowe,
- środki pozyskane z innych źródeł, m.in. Poakcesyjny Program Wspierania Obszarów Wiejskich, Program Operacyjny Kapitał Ludzki itp.

Partnerzy:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Posterunek Policji w Stębarku
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostródzie
- parafie rzymskokatolickie na terenie gminy
- parafia ewangelicko - augsburska
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin z siedzibą w Stębarku,
- organizacje pozarządowe
- szkoły
- służba zdrowia
- sponsorzy
- rady sołeckie
- kuratorzy zawodowi i społeczni
- Władze Samorządowe, Wójt, Radni, Sołtysi
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
 - Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Rejonowy Ostróda,
 - Gminny Ośrodek Kultury w Gierzwałdzie,
 - Klub Seniora.

IV. Cele operacyjne programu

Cele programu jak już we wstępie było określone są i winny być zbieżne z celami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2009-2016.

Cel operacyjny 4.1 - „Pomoc w przygotowaniu i realizacji perspektyw i celów życiowych rodzin”

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:

- / pomoc w ograniczeniu, likwidacji całkowitej lub częściowej przyczyn dysfunkcji oraz wspierania i usprawniania systemu wsparcia rodziny, m.in. psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne,
- / rozwój i organizowanie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, w szczególności terapii rodzinnej,
- / wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych oraz praca socjalna z rodziną, wprowadzenie pilotażowo asystenta rodziny, w przypadkach rodzin szczególnie przejawiających niezaradność życiową,

Cel operacyjny 4.2 - „Wychodzenie rodzin z problemów życiowych samodzielnie i z pomocą instytucji”

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:

- / utworzenie zespołu interdyscyplinarnego wspierającego rodziny poprzez doradztwo prawne, pedagogiczne, psychologiczne, społeczne i edukacyjne,
- / ścisła i systematyczna współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie,
- / prowadzenie szkoleń i warsztatów dla rodziców służących poszerzaniu ich wiedzy i umiejętności wychowawczych oraz możliwości wzajemnej wymiany doświadczeń.

Cel operacyjny 4.3 - „Przygotowanie i realizacja programów profilaktycznych”

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:

- / organizowanie zajęć rekreacyjno - integracyjnych dla dzieci i młodzieży uczestniczących w programach socjoterapeutycznych, z możliwością prowadzenia zajęć z elementami socjoterapii na świetlicach wiejskich, które w ostatnich latach uległy modernizacji,
- / organizowanie form alternatywnych dla wychowania przedszkolnego np. mini przedszkola,
- / organizowanie zajęć opiekuńczo - wychowawczych w godzinach popołudniowych,
- / prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie uzależnień,
- / usługi rekreacyjno - integracyjne, np. rodzinne pikniki i festyny, wycieczki rodzinne, imprezy sportowe ze szczególnym naciskiem na udział w nich rodzin.

Cel operacyjny 4.4 - „Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz wspieranie systemu opieki nad osobami niepełnosprawnymi”

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:

- / prowadzenie działań na rzecz identyfikacji potrzeb i rozwoju poradnictwa zawodowego osób niepełnosprawnych,
- / prowadzenie działań na rzecz upowszechniania informacji na temat zasad i korzyści wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- / współdziałanie z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych o zasięgu lokalnym : Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin w Stębarku, o zasięgu powiatowym: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Warsztaty Terapii Zajęciowej w

Olsztyнку, Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy w Ostródzie, o zasięgu ogólnokrajowym: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
-/ rozwój usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, wprowadzenie asystenta osoby niepełnosprawnej,
-/ rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych,
-/ podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych i transportowych na terenie gmin.

Cel operacyjny 4.5 - „Rozwój umiejętności i kompetencji rodziców w zakresie sprawowania opieki i wychowania dzieci”

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:
-/ prowadzenie warsztatów dotyczących wzmacniania kompetencji rodziców np. szkoła dla rodziców,
-/ realizowanie wydarzeń gminnych z aktywnym udziałem rodziców w ich organizowaniu np. festyny, wycieczki, pikniki, itp.

Cel operacyjny 4.6 - „Aktywne formy czasu wolnego dla dzieci i młodzieży”

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:
-/ zdiagnozowanie zainteresowań i potrzeb w tym zakresie dzieci i młodzieży,
-/ usługi rekreacyjno - integracyjne świadczone w miejscu i poza miejscem zamieszkania,
-/ rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo - rekreacyjnej,
-/ poradnictwo specjalistyczne dla dzieci i młodzieży- bezpośredni kontakt z psychologiem, pedagogiem, logopedą, socjoterapeutą, w szczególności dla rodzin zagrożonych różnymi formami patologii,
-/ organizowanie kursów edukacyjnych np. językowe, informatyczne,
-/ poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, m.in. korzystając ze środków unijnych,
-/ popularyzacja wychowania przedszkolnego np. mini przedszkola, itp.

Cel operacyjny 4.7 – „Zmniejszenie i ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie”

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:
-/ współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie, dotkniętą problemem przemocy,
-/ upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc rodzinie w sytuacji kryzysowej,
-/ pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny,
-/ opracowanie i wdrożenie gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego,

Cel operacyjny 4.8 - „Aktywne motywowanie dzieci i młodzieży do podejmowania przez nich działań na rzecz samych siebie i innych z pomocą osób dorosłych bazując na uznawanych wartościach”.

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:
-/ propagowanie idei wolontariatu,
-/ wspieranie tworzenia młodzieżowych organizacji pozarządowych poprzez szkolenia, warsztaty, projekty, pokazywanie dobrych praktyk w tym zakresie,

- / organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi, autorytetami w danej dziedzinie,
- / angażowanie młodzieży w prace na rzecz społeczności gminnej, np. zapraszanie na posiedzenia Rady Gminy, organizowanie spotkań informacyjnych o działalności samorządu i organizacji pozarządowych o zasięgu lokalnym,
- / wspieranie inicjatyw podejmowanych przez młodzież poprzez tworzenie zespołów roboczych, pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz np. w ramach partnerskich projektów.

Cel operacyjny 4.9 - „ Stworzenie sieci poradnictwa wspomagającego właściwy rozwój dzieci i młodzieży”.

działania zmierzające do realizacji powyższego celu:

- / prowadzenie zajęć z elementami socjoterapii w świetlicach wiejskich, w GOK Gierzwałd, oraz w poszczególnych placówkach oświatowych na terenie gminy,
- / prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,

V. Monitorowanie i ewaluacja programu

Osiągnięcie celów operacyjnych zawartych w niniejszym dokumencie będzie monitorowane, poprzez m.in.:

- / obserwację bieżącą zaawansowania prowadzonych działań w tym zakresie,
- / ocenę zaangażowania poszczególnych partnerów, jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań,
- / adekwatność nakładów na poszczególne działania w stosunku do osiągniętych dzięki tym działaniom celom,
- / bieżącą kontrolę postępu prac związanych z prowadzonymi działaniami,
- / wprowadzenie ankiety ewaluacyjnej przeprowadzonej dwukrotnie w czasie trwania programu, planowany termin przeprowadzenia ankiety i ponownego badania dokumentów w celu określenia efektywności działań – I. kwartał rok 2013 , I kwartał roku 2016.

Wskaźnikami ewaluacji będą m.in.

- / liczba rodzin korzystających nadal z pomocy społecznej,
- / liczba rodzin dysfunkcyjnych korzystających z pomocy społecznej,
- / liczba dzieci i młodzieży korzystających z równego typu zajęć,
- / liczba interwencji policji i pracowników socjalnych w sprawach związanych z przemocą w rodzinie, liczba „niebieskich kart”,
- / liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa,
- / liczba imprez integracyjno - kulturalnych na terenie gminy, ze szczególnym nastawieniem na udział w nich rodzin, itp.

Ewaluację prowadzić będzie samorząd lokalny oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

VI. Podsumowanie

Gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną na lata 2011-2016 ma za zadanie jak najbardziej kompleksowe i adekwatne do potrzeb działania w tym zakresie. W dokumencie określono dziewięć celów operacyjnych oraz określono działania służące osiągnięciu tych celów. Program działa równolegle i w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2009 – 2016.

W systemie prorodzinnej profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną postawiono na zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w prawidłowym rozwoju dziecka. Należy jednak bezwzględnie pamiętać, iż nie można zastępować rodziny w tym procesie lub nazbyt nią sterować, rodzina ma otrzymać wsparcie i należy ją traktować jako partnera a nie jako beneficjenta, nastawionego na odbiór gotowego produktu.

Dokument ten jest otwarty na zmiany i potrzeby jakie wynikną z wniosków w procesach wynikających z monitorowania i ewaluacji, gdyż pewne procesy społeczne mogą ulec zmianie na przestrzeni sześciu lat trwania programu, mogą ujawnić się niezdefiniowane obecnie potrzeby i deficyty w zakresie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Dokument i sam program musi być tworem żywym aby przyniósł spodziewane i adekwatne do poniesionej pracy i desygnowanych środków efekty, które leżą u podstawy prawidłowo funkcjonującej rodziny.